

جام جهانی و چالش‌های سیاسی آن برای ایران

به قلم عمر کرمی (/fa/experts/mr-krmy-0/)

۲۸ نوامبر ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/politically-challenging-world-cup-iran

العربية (/ar/policy-analysis/kas-alalm-2022-hafli-balthdyat-alsyasyt-layran/)

درباره نویسنده

عمر کرمی (/fa/experts/mr-krmy-0/)

عمر کرمی مدیر ضداطلاعات در شرکت امنیت سایبری سیکس گیل (Sixgill) در اسرائیل است. او پیش از این پژوهشگر مهمان در انستیتو واشنگتن بوده است و نیز مدیریت کارهای پژوهشی و تحلیلی نیروهای دفاعی اسرائیل در حوزه خاورمیانه را بر عهده داشته است.

تحلیل کوتاه

مسابقات فوتبال امسال به جای جذب گردشگر تقویت اقتصاد و گردآوردن ایرانیان زیر یک پرچم با توجه به وضعیت سیاسی وخیمی که رژیم ایران در داخل کشور دارد ممکن است به یک وضعیت بدتر از باخت برای حاکمیت بدل شود

روی کاغذ جام جهانی قطر باید فرصتی برای جشن و شادی بسیار در ایران باشد. پس از موفقیت در سه جام متوالی تیم با استعدادی که نماینده این کشور عاشق فوتبال است اکنون باید برای اولین بار به سختی از مرحله اول عبور کند. این واقعیت که مسابقات در حیات خلوت ایران برگزار می‌شود می‌توانست رژیم را متقاعد کرده باشد که قادر است همزمان با جذب گردشگران اقتصاد خود را از طریق پروژه‌های مشترک با دوحه تقویت کند. با این حال هفته‌ها تظاهرات گسترده برنامه‌های تهران در این جبهه را به شدت دستخوش تغییر کرده است.

در ماه آوریل محمد مخبر معاون رییس‌جمهوری هفتاد زمینه بالقوه همکاری اقتصادی در طول این مسابقات را بررسی کرد. از جمله میزبانی از هواداران فوتبال در جزایر ایران در حاشیه خلیج فارس و نقل و انتقال گردشگران از قطر به این جزایر و برعکس. با این حال اخیراً روزنامه اقتصادی *دنیای اقتصاد* گزارش داد که «هیچ یک از وعده‌های مقام‌های ایرانی عملی نشده» و همزمان روزنامه اصلاح‌طلب *اقتصاد* به خالی ماندن ۲۰ هزار اتاق در هتل‌های ایرانی اشاره کرد که برای گردشگران فوتبالی در نظر گرفته شده بود. وضعیتی که بدون تردید با اقدام حاکمیت جمهوری اسلامی در <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/celebrities-clergy-and-succession-wild-cards-irans-protests> و <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-hostage-diplomacy> در بحبوحه اعتراض‌ها وخیم‌تر هم شده است.

در گذشته ورزش به رهبران ایران کمک می‌کرد تا با وجود نارضایتی عمومی سطحی از عواطف همبستگی ملی را تقویت کنند. با این حال قیام مردمی بسیاری از قهرمانان ورزشی کنونی و سابق را بر آن داشت تا همسویی خود را با معترضان (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/celebrities-clergy-and-succession-wild-cards-irans-protests>) اعلام کنند. اسطوره‌های فوتبال مانند علی کریمی و علی دایی از همان ابتدا از تظاهرات حمایت کردند و هر دو اخیراً دعوت برای حضور در جام جهانی را رد کردند. در واکنش تدریجاً علناً تهدید کرده‌اند که به مال و حتی جان آنان حمله خواهند کرد. ماه گذشته روزنامه *جوان*، ابسته به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به دایی هشدار داد که «هرکس حد خود را نشناسد هلاک گردد» و کریمی به طور غیابی به «اقدام علیه امنیت ملی» متهم شد.

در یک مورد دیگر از نمایش همبستگی تیم‌های ملی در رشته‌های مختلف ورزشی از جمله تیم‌های بسکتبال واترپلو و حتی تیم ملی

فوتبال در دیدار دوستانه هفته گذشته مقابل نیکاراگوئه هنگام پخش سرود جمهوری اسلامی سکوت کردند. در ۱۵ نوامبر کارلوس کی‌روش سرمربی تیم ملی فوتبال جمهوری اسلامی ایران به خبرنگاران گفت که بازیکنان تیم در صورت تمایل و مادامی که به قوانین و روحیه جام جهانی احترام بگذارند می‌توانند اعتراض کنند. دو روز بعد علیرضا جهانبخش و علیرضا بیرانوند دو بازیگر سرشناس گفتند که خواندن سرود و شادی پس از گل تصمیم‌شخصی هر یک از اعضای تیم است. این مسئله توجه خاص رسانه‌ها را به خود جلب کرده است و بنا به گزارش‌ها کنشگران در حال برنامه‌ریزی برای اعتراض در داخل و خارج از مسابقات تیم ایران اند و این موضوع باعث شده است که رژیم به هر گونه حمایت نمادین اعضای تیم حساسیت بیشتری پیدا کند. یک نماینده سابق مجلس شورای اسلامی این هفته هشدار داد بازیکنانی که از خواندن سرود سر باز می‌نند یا پس از زدن گل شادی نمی‌کنند ممکن است حذف شوند. بنا به گزارش‌ها رژیم همچنین برای کنترل پوشش رسانه‌های فارسی‌زبان از بازی‌ها قطر را متقاعد کرده است تا دست‌کم یک شبکه طرفدار معترضان (شبکه خبری ایران اینترنشنال در لندن) را از حضور در جام جهانی منع کند.

جالب اینجاست که رژیم در بسیج عمومی علیه اعتراضات بر مضامین ناسیونالیستی تمرکز کرده است و نه مذهبی. بسیاری از دیوارنگاره‌های اخیر در میدان معروف ولی‌عصر تهران طیفی از نمادهای ملی و گروه‌های قومی را به تصویر می‌کشند با این هدف که مردم را حول یک روحیه میهن‌پرستانه گرد هم آورند و آنان را ترغیب می‌کنند که نگذارند ایران «به دست دشمنان بیفتد». یکی از این دیوارنگاره‌ها یک خط از سرود «ای ایران» سرود ملی غیررسمی ایرانیان را بر خود داشت. این سرود اول بار در دوران سلطنت پهلوی منتشر شد.

رژیم از تیم فوتبال نیز برای اهداف مشابه استفاده می‌کند. جمهوری اسلامی در ۱۳ نوامبر از دیوارنگاره‌ای رونمایی کرد که در آن اعضای تیم فوتبال در کنار قهرمانان باستانی و متعلق به دوران قبل از اسلام همراهی می‌شدند. تیم فوتبال همچنین هر هفته صفحات اول اکثر روزنامه‌های مهم را به خود اختصاص داده است. هنگامی که اعضای تیم با ابراهیم رئیسی رئیس‌جمهوری اسلامی ایران ملاقات کردند این دیدار با تیتر «برای پرچم ایران» گزارش شد و پیراهن تیم ملی فوتبال با شماره ۱۲ در اقدامی نمادین به رئیسی اهدا شد. با این حال تلاش‌ها برای تجلیل از تیم و سبک کردن فضا با عکس‌های شاد آنان بسیاری از جوانان ایرانی را منزجر کرده است و کنشگران تیم ملی را به دلیل گرفتن عکس‌های بازیگوشانه و انتشار آن‌ها همزمان با سرکوب خشونت‌آمیز و کشتار جوانان در سراسر کشور به باد انتقاد گرفتند.

در مورد خود رقابت‌ها دسته‌چهارتایی مرحله اول که ایران در آن است شامل ایالات متحده آمریکا انگلیس و ولز می‌شود و تنها دو تیم برتر به مرحله حذفی مسابقات راه می‌ابند. اولین بازی تیم در تاریخ ۲۱ نوامبر در مقابل انگلستان است و پس از آن در ۲۵ نوامبر با ولز و در ۲۹ نوامبر با ایالات متحده آمریکا بازی می‌کند.

آخرین مسابقه به‌یژه دارای ابعاد سیاسی قوی است. این دو کشور در جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه به مصاف هم رفتند و پیروزی ایران جرقه چندین روز جشن و پایکوبی در سراسر ایران را برافروخت. چند دقیقه پس از بازی علی‌خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی شکست

حریف «مستکبر» را به ملت تبریک گفت (-<https://www.irna.ir/news/5716397/%D9%BE%DB%8C%D8%A7%D9%85-%D8%B1%D9%87%D8%A8%D8%B1-%D8%A7%D9%86%D9%82%D9%84%D8%A7%D8%A8-%D8%A7%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85%DB%8C-%D8%A8%D9%87-%D9%85%D9%86%D8%A7%D8%B3%D8%A8%D8%AA-%D9%BE%DB%8C%D8%B1%D9%88%D8%B2%DB%8C-%D8%AA%DB%8C%D9%85-%D9%85%D9%84%DB%8C-%D9%81%D9%88%D8%AA%D8%A8%D8%A7%D9%84-%D8%A8%D8%B1%D8%A7%D8%A8%D8%B1>) و آن پیروزی را با «پیروزی‌های قبلی» در برابر «شیطان بزرگ» مقایسه کرد.

شرایط امروز برای بهره‌برداری ملی‌گرایانه و احساسات ضدآمریکایی حتی آماده‌تر از قبل است. در حقیقت بازی ۱۹۹۸ یک رویارویی نسبتاً دوستانه در زمین بود و محمد خاتمی رئیس‌جمهوری جدید اصلاح‌طلب از دیپلماسی فوتبال برای تقویت بیشتر روابط دو جانبه استفاده می‌کرد. بازیکنان مطابق رسم جام جهانی پس از پیروزی پیراهن‌قاپیشان را با هم تعویض کردند و قبل از بازی با هم عکس‌یادگیری (<https://apnews.com/article/ad31c99ee5744daca6bfd6751750c93b>) انداختند اما رئیسی خاتمی نیست و مناسبات کنونی فرسنگ‌ها با «دانات» و پرهیز از تنش فاصله دارد. رژیم ایران بیش از هر زمان دیگری مشتاق آن است که با پیروزی در مسابقه با ایالات متحده ایرانیان را حول «پرچم فوتبال» گرد آورد تا هم به اهداف پروپاگاندا خود خدمت کرده باشد و هم با هر گونه اوج‌گیری اعتراضات در جریان مسابقات مقابله کند.

با این حال این کار در حرف آسانتر است تا عمل. در ماه آوریل سخنگوی دولت رئیسی در واکنش به هم‌گروهی ایران و آمریکا و انگلستان در جام جهانی به شوخی در توپیتی نوشت که سردار آزمون ستاره فوتبال باید با سردار حاجی زاده فرمانده نیروی هوایی سپاه پیش از مسابقه با آمریکا با هم دیدار و همفکری کنند که بین دو معنای سردار (دومی به معنای ژنرال) بازی کرده است. با این حال در ماه سپتامبر سردار آزمون در حساب کاربری خود در اینستاگرام حمایتش از اعتراضات را اعلام کرد. گرچه چند ساعت بعد این پست را حذف کرد و

در نهایت در فهرست تیم ملی قرار گرفت اما این اتفاق وضعیت نااستوار تهران در ایجاد تعادل بین سود و زیان جام جهانی ۲۰۲۲ قطر را نشان می‌دهد

عمر کریمی هموند پیشین میهمان در انستیتو واشنگتن بوده است

RECOMMENDED

تحلیل کوتاه

گفتگویی با مسیح علی‌نژاد

۲۸ نوامبر ۲۰۲۲

مسیح علی‌نژاد

(fa/policy-analysis/gftgwy-ba-msyh-lynzhad/)

ARTICLES & TESTIMONY

Saving Iraqi Sovereignty: Iran, Turkey and a Fractured Homeland

نوامبر ۲۰۲۲ ۲۷

Bilal Wahab

(/policy-analysis/saving-iraqi-sovereignty-iran-turkey-and-fractured-homeland)

تحلیل کوتاه

تحریم‌های جدید اتحادیه اروپا تمایل بیشتر برای پاسخگو کردن تهران

۲۴ نوامبر ۲۰۲۲

هنری ژم ،
لویی دوژی-گرو

(fa/policy-analysis/thrymhay-jdyd-athadyh-arwpa-tmayl-bysht-bray-paskhgw-krdn-thran/)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah/\)](#) دمکراسی و اصلاح

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/ayran/\)](#) ایران

[\(fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/\)](#) کشورهای حاشیه خلیج فارس